

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Давуд А.Д., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

Анотація. У статті викладено результати досліджень у сфері розвитку інноваційної діяльності підприємств. Проаналізовано міжнародний досвід управління інноваційним потенціалом, визначено негативні фактори в українській економіці, подолання яких дозволить збільшити випуск інноваційної та високотехнологічної продукції, запропоновано організаційно-економічний механізм управління інноваційним потенціалом підприємств за рахунок інтегрованого підходу.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, інноваційні процеси, інтегрований підхід.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

Давуд А.Д., аспирант

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Аннотация. В статье изложены результаты исследований в сфере развития инновационной деятельности предприятий. Проанализированы международный опыт управления инновационным потенциалом, определены негативные факторы в украинской экономике, преодоление которых позволит увеличить выпуск инновационной и високотехнологической продукции, предложено организационно-экономический механизм управления инновационным потенциалом предприятий за счет интегрированного подхода.

Ключевые слова: инновация, инновационное развитие, инновационные процессы, интегрированный подход.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FOUNDATIONS FOR IMPROVING THE MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE POTENTIAL OF ENTERPRISES

Davud A.D.

Kyiv National University of Technologies and Design

Abstract. The article presents the results of research in the field of development of innovation activity of enterprises. The international experience of management of innovation potential is analyzed, negative factors in the Ukrainian economy are identified, overcoming of which will allow to increase the production of innovative and high-tech products, organizational and economic mechanism of management of innovative potential of enterprises is offered through the integrated approach.

Keywords: innovation, innovation development, innovative processes, integrated approach.

Постановка проблеми. Потреба в нових теоретичних і практичних підходах до управління інноваційним потенціалом підприємств, а також формування і розвиток технологічної конкурентоспроможності промислових підприємств посилили інтерес до удосконалення досвіду в галузі управління інноваційними процесами.

Емпіричні дослідження, які були виконані в даній статті, підтвердили високу корельованість конкурентоспроможності продукції від засобу організації науково-технологічних зв'язків між підприємствами, які є інноваційно-активними на ринку.

Аналіз останніх досліджень. Можливості інтегрованого підходу яскраво демонструє зарубіжний досвід. Мережева інтегрована модель, включає автономні та, що важливо, взаємозамінні ланки – виробничі комплекси і підприємства, які на основі кооперації

управляють інноваційним потенціалом. Ці регіони не мають жорсткої спеціалізації і здатні до інновацій і галузевої гнучкості, саме їх називають основою сталого розвитку і конкурентоспроможності країни.

Повністю інтегровані фінська і скандинавська промисловість. В США більше половини підприємств працюють за даною моделлю виробництва, коли інтегровані підприємства знаходяться в одному регіоні і максимально використовують його природний, кадровий інноваційний і інтеграційний потенціал [4, с. 319].

Метою дослідження є узагальнення й розвиток методичних основ, обґрунтування положень та практичних засад управління інноваційним потенціалом підприємства.

Основні результати дослідження. Основою ефективного функціонування інтегрованих структур управління є удосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємств в напрямку ефективного розвитку наявного інноваційного потенціалу. Процес розробки організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємств припускає використання методологічного, методичного й організаційного інструментарію, складові елементи якого наведені на рис. 1.

Рис. 1. Інструментарій організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємств

Методологічний інструментарій формування інтегрованих структур, притаманний процесам управління в динамічних системах будь-якої природи базується на основних законах – філософії (закон синергії, самозбереження, розвитку, єдності аналізу і синтезу), економіки (закон вартості, взаємозв'язку між попитом та пропозицією, розширеного відтворення), кібернетики, (закон зворотного зв'язку, пристосування до зовнішнього середовища, єдності управління й інформації, необхідної розмаїтості), господарського управління (спеціалізації, інтеграції, демократизації управління, оптимального сполучення централізації та децентралізації управління, економії часу) і представлений принципами, методами і функціями управління.

Процедура формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємств відповідає загальним принципам, але їх прояв значною мірою визначається специфікою функціонування промислових підприємств.

Інтегрована структура згідно з розробленим організаційно-економічним механізмом розвитку інноваційного потенціалу виступає як інфраструктура, яка створює сприятливі умови для інноваційної діяльності підприємств. Такий формат підтримки полягає у формуванні матеріальних і нематеріальних умов, що сприяють забезпеченню конкурентних переваг господарюючих суб'єктів в межах інтегрованої структури.

Серед таких умов можна виділити: виробничо-технологічні (устаткування, оптимальні схеми лізингу дорогого устаткування, технологічна інфраструктура), орендні (пільгова оренда виробничих і офісних приміщень) і нематеріальні (консалтингова допомога щодо захисту інтелектуальної власності, юридичні та інші консалтингові послуги).

Оскільки система принципів організаційного проектування управління інноваційним потенціалом ще не сформувалась, то доцільно на базі принципів господарського управління і теорії систем виділити такі три групи принципів, що визначають спрямованість організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємств:

1) основні принципи, котрі характеризують форму господарювання, на основі яких виділяються найбільш важливі об'єкти, що формують результати діяльності інтегрованої структури управління інноваційним потенціалом;

2) структурно-функціональні принципи формування інтегрованої структури управління, котрі визначають максимально можливу погодженість функцій і всіх процедур, які до неї відносяться;

3) принципи розвитку структури управління як вираження закономірностей процесу розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

Економічні принципи є основою для вироблення стратегічної політики інноваційного розвитку підприємств з метою подолання проблем і контролю за процесами, тому чітке визначення і дотримання принципів організаційно-економічного механізму розвитку інноваційного потенціалу підприємств створює передумови для ефективної діяльності учасників підприємств, а також робить реальною можливість досягнення головної мети – розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

В процесі дослідження процесів управління інноваційним потенціалом підприємств використовувались загальнонаукові методи: економічного стимулювання, планування, правового соціального регулювання, державного регулювання, ринкового саморегулювання, оцінки; і прикладні прийоми: експериментального вивчення економічних явищ (методи експертних оцінок, метод аналізу ієрархій, теорії ігор, методи теорії нечітких множин), математичної статистики (дискримінантний аналіз). Методи управління розвитком інноваційного потенціалу промислових підприємств доцільно доповнити наступними:

- Оцінка експертів. Ефективний аналіз управління з погляду термінів виконання і ціни;

- Мережевий аналіз / теорія графів. Метод графічного аналізу управління базується на програмних продуктах збору даних; він є зручним для прийняття ефективних управлінських рішень щодо розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

- «Затрати-дохід» по інноваціям. Ключовий метод взаємозалежності суб'єктів управління підприємств;

- Балансовий метод оптимізації загальної потреби в капіталі інтегрованої структури управління розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

Організаційно-економічний механізм управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств, базується на реалізації наступних функцій:

- Організуюча, сприяє створенню нової ефективної інтеграційної структури й об'єднанню зусиль підприємств і фінансових структур для досягнення загальних цілей і розгортання оптимальних систем управління інноваційним потенціалом підприємств;

- Навчальна, полягає в одержанні вищим управлінським персоналом і фахівцями інтегрованої структури навичок аналізу і розв'язання нових управлінських проблем щодо розвитку інноваційного потенціалу підприємств;

- Діагностико-аналітична, пов'язана з виявленням сукупності базових параметрів і проблем підприємств;

- Прогнозна, реалізується на основі розробки концептуальних і програмних аспектів взаємодії, які визначають стратегічні цілі інноваційної діяльності підприємств;

- Реформаційна полягає у проведенні заходів, які забезпечують подолання тих недоліків інноваційної діяльності конкретних учасників, що здатні послабити ефект як спільної діяльності, так і діяльності кожного учасника;

- Контрольно-регулююча, припускає систематичне зіставлення після ухвалення рішення про об'єднання проектних і фактичних параметрів спільної інноваційної діяльності і вживання заходів з мінімізації неузгодженості цих параметрів;

- Правова, забезпечує повну відповідність інтеграційних процедур нормам національного законодавства і правовим нормам інших країн;

- Інформаційна, сприяє формуванню позитивного ставлення через інформування громадськості й органів влади про інтеграційні наміри і створення інтегрованої структури з метою розвитку інноваційного потенціалу підприємств;

Цілі інтегрованих структур управління підприємств, що обумовлені складовими організаційно-економічного механізму розвитку інноваційного потенціалу, є наступні:

– доказ несуперечності структурних та інших параметрів створюваної інтегрованої структури чинному законодавству;

– визначення раціонального складу суб'єктів господарської та інноваційної діяльності, що інтегруються;

– обґрунтування перспективних кількісних і якісних нормативів ведення спільної інноваційної діяльності, дотримання яких гарантує досягнення очікуваної ефективності взаємодії в процесі розвитку інноваційного потенціалу підприємств;

– аргументація управлінської реалізованості перспективних параметрів спільної діяльності.

Висновки та перспективи розвитку. Використання в практиці промисловими підприємствами запропонованого механізму управління інноваційним потенціалом надає можливість:

– чітко формувати гнучкі цілі та стратегії розвитку підприємств на основі обраної моделі розвитку інноваційного потенціалу;

– виявляти конкурентоспроможні підприємства за характером інноваційної активності;

– налагоджувати якісні комунікації між учасниками інноваційного процесу;

– приймати стратегічні рішення щодо подальшої реструктуризації підприємства, залучення інвестицій, диверсифікації продукції;

– прогнозувати та оцінювати ефективність розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

Література

1. Ганущак Л. М. Шляхи використання зарубіжного досвіду управління інноваційним потенціалом підприємств в Україні / Л. М. Ганущак // Управління інноваційною діяльністю в економіці України: кол. наук. моногр. / за наук. ред. д.е.н., проф. С. А. Єрохін. – К.: Національна академія управління, 2008. – С. 105–112.

2. Ганущак Л. М. Дослідження організаційно-правових форм управління інноваційним потенціалом державних підприємств / Л. М. Ганущак // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 10. – С. 217–226.
3. Дери А. Слияния-поглощения: отраслевая логика / А. Дери // РЖ. Сер. Экономика. – 1999. – № 5. – С. 69–73.
4. Мингалева Ж. Кластеры и формирование структуры региона / Ж. Мингалева, С. Ткачева // МЭиМО. – 2000. – № 5. – С. 49–53.
5. Положення про порядок створення та функціонування технопарків і інноваційних структур інших типів [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakonl.rada.gov.ua>.
6. Ястремська О. М. Інноваційна економіка: навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка; Харк. нац. екон. ун-т. – Харків: ХНЕУ, 2011. – 227 с.